

Vergaderjaar 2018–2019

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2023

**BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 juni 2019

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken Handel van 27 mei 2019. Tevens is de geautoriseerde modeltekst als bijlage toegevoegd¹.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Introductie

Op 27 mei 2019 vond onder Roemeens Voorzitterschap de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) over handel plaats in Brussel. Op de agenda stonden de modernisering van de Wereldhandelsorganisatie (*World Trade Organization*, WTO), de stand van zaken van de handelsbetrekkingen tussen de EU en de Verenigde Staten (VS) en de voorbereiding van de ondertekening van het handelsakkoord en het investeringsakkoord tussen de EU en Vietnam.

Tijdens de lunch heeft Commissaris Malmström aandacht gevraagd voor de opvolging van de Europese Raad (in het bijzonder ten aanzien van het *International Procurement Instrument*) en is gesproken over de stand van zaken in de onderhandelingen over een handelsakkoord met Mercosur.

WTO hervorming

Het eerste punt op de agenda van de Raad was de hervorming van de WTO. Hoewel de informele dialoog onder leiding van de Nieuw-Zeelandse ambassadeur David Walker doorgaat, meent de Europese Commissie dat het zaak is om voor te bereiden op een uiteindelijke verlamming van het WTO-beroepslichaam (*Appellate Body*). De Europese Commissie is in gesprek met andere WTO-leden om te bezien of er animo is om af te spreken om op basis van de bestaande regels (artikel 25 *Dispute Settlement Understanding*) standaard arbitrage in te zetten voor geschillen in beroepsfase. Ondertussen lopen de onderhandelingen over visserijsubsidies, *e-commerce* en binnenlandse regelgeving ten aanzien van diensten door. Met name deze dossiers lijken kandidaten voor een resultaat bij de volgende Ministeriële Conferentie in juni 2020 in Nur Sultan, Kazachstan.

De Raad sprak eensgezind steun uit voor de inzet van de Europese Commissie, waar verschillende lidstaten verschillende elementen van deze inzet benadrukten. Nederland benadrukte het belang van goede betrokkenheid van de EU bij de informele dialoog over het *Appellate Body*, naast de voorbereidingen voor de genoemde noodoplossing. Voorts onderstreepte Nederland het belang van de huidige discussie over speciale en gedifferentieerde behandeling in de WTO. Op dit dossier moet de EU als belangrijke handels- en investeringspartner voor ontwikkelingslanden een positieve rol spelen. Ten slotte benadrukte Nederland het belang van de recent gestarte onderhandelingen over basisregels ten aanzien van digitale handel.

EU-VS handelsbetrekkingen

Commissaris Malmström gaf een update over recente handelspolitieke ontwikkelingen, zoals de recente tariefverhogingen van China en de VS op elkaars producten en de afspraak die de VS, Mexico en Canada hebben gemaakt over het beëindigen van de VS staal- en aluminiumtarieven ten aanzien van Mexico en Canada en de daaraan gekoppelde tegenmaatregelen.

De EU en de VS zijn in gesprek over de implementatie van de verklaring tussen president Trump en Commissievoorzitter Juncker van 25 juli 2018. Hierover spraken Commissaris Malmström en handelsvertegenwoordiger Lighthizer en marge van de OESO Ministeriële Conferentie afgelopen mei.

Onderhandelingen over een handelsakkoord beperkt tot industriële goederen zijn nog niet begonnen, vanwege uiteenlopende ambities van de EU en de VS.

Commissaris Malmström gaf aan het positief te vinden dat de VS voorlopig geen verhoogde tarieven heeft ingesteld op auto's en auto-onderdelen op basis van het «Section 332»-onderzoek, al is het wel zorgelijk dat de VS in het decreet van president Trump de import van auto's als bedreiging voor de Amerikaanse nationale veiligheid heeft bestempeld. De positie van de Commissie is onveranderd: de EU onderhandelt niet over vrijwillige exportbeperkingen, noch gaat de EU mee in het beschouwen van auto importen als een bedreiging voor de nationale veiligheid.

Tevens ging Commissaris Malmström in op mogelijke Amerikaanse heffingen vanwege EU-subsidies aan Airbus. De Commissie geeft op alle niveaus dezelfde boodschap aan de VS, namelijk wederzijdse retaliatie is noch in het belang van de EU, noch van de VS. Het is echter de vraag of de VS bereid is om tot een compromis te komen over de subsidies die de EU en de VS geven aan Airbus en Boeing. Daarom stelde Commissaris Malmström dat de meest effectieve oplossing is dat de betrokken lidstaten hun subsidie aan Airbus volledig in lijn brengen met de eerdere WTO-uitspraken.

De Commissaris concludeerde dat de Commissie blijft engageren met de VS, het doel blijft een constructieve agenda te implementeren. Tegelijk moet de EU een robuuste houding vasthouden en bereid zijn tot tegenmaatregelen mocht dat nodig zijn.

Lidstaten, waaronder Nederland, spraken grote steun uit voor het werk van de Commissie en haar blijvende inzet om met de VS tot een positieve handelsagenda te komen. Meerdere lidstaten benadrukten daarbij het belang van de trans-Atlantische relatie, de meerwaarde van open markten en de noodzaak om waar mogelijk te de-escaleren. Een grote meerderheid van de lidstaten deelde de voorkeur voor een onderhandelde oplossing in de geschillen tussen de EU en de VS inzake hun steun aan Airbus en Boeing. Lidstaten steunden ook de lijn van de Commissie in reactie op het Amerikaanse «Section 332»-onderzoek naar de impact van auto's en auto-onderdelen.

Verder benadrukten meerdere lidstaten het belang van de trilaterale samenwerking tussen Japan, de VS en de EU met betrekking tot een gelijk speelveld. Enkele lidstaten wezen op andere dossiers, zoals de Amerikaanse antisubsidiemaatregelen op tafelolijven en de activering van de *Helms-Burton Act*. Een aantal lidstaten wees op het belang van *outreach* naar het Congres.

Nederland sprak steun uit voor de blijvende inzet op een positieve handelsagenda, maar gaf ook aan dat de EU voorbereid moet zijn op een alternatief scenario. Ook moet de EU vasthouden aan de eerdere voorwaarden: er kan geen sprake zijn van toepassing van nieuwe afspraken over tarieven zolang de bestaande Amerikaanse staal- en aluminium heffingen niet van tafel zijn. Net als de Commissie en een grote meerderheid van de lidstaten ziet Nederland het liefst een onderhandelde oplossing in het WTO-geschil rondom Airbus en Boeing. Nederland wees daarbij ook op de verantwoordelijkheid van EU-lidstaten om de subsidies in lijn te brengen met de WTO-regels. Tot slot, wees Nederland erop dat handelsbelangen en veiligheid steeds nauwer verweven worden: de EU moet hier een antwoord op vinden en zelf slagvaardiger zijn in het geïntegreerd benaderen van deze dossiers.

Handelsakkoord en investeringsakkoord EU-Vietnam

Het Voorzitterschap streeft naar ondertekening van het handelsakkoord en investeringsakkoord met Vietnam en marge van de G20 Top eind juni in Osaka, Japan.

Ten aanzien van het investeringsakkoord wees het Voorzitterschap de Europese lidstaten op de uitspraak van het EU Hof van Justitie in adviesaanvraag 1/17, waarin het Hof oordeelde dat het *Investment Court System* in CETA verenigbaar is met Europees recht. Dit is relevant voor het EU-Vietnam investeringsakkoord aangezien hierin eenzelfde soort geschillenbeslechtsmechanisme is opgenomen.

Verder wees de Europese Commissie op alle inspanningen die zijn gedaan om te komen tot een stevig duurzaamheids hoofdstuk en om met Vietnam afspraken te maken over een tijdspad inzake ratificatie en implementatie van de openstaande fundamentele ILO-verdragen.² Op dit moment is Vietnam bezig met een herziening van de arbeidswetgeving. Tevens wordt gewerkt aan het opzetten van de in het handelsakkoord voorziene «*Domestic Advisory Groups*». Ondertekening en daarna inwerkingtreding van het handelsakkoord biedt de EU een nieuw platform om verdere voortgang te bereiken met betrekking tot de ratificatie van de ILO-verdragen door Vietnam.

Nederland heeft aangegeven de inzet van de Europese Commissie te steunen. Het handelsakkoord met Vietnam is van belang voor de bevordering van de handelsagenda en om met Vietnam te engageren op mensenrechten en arbeidsrechten. Het handelsakkoord is een instrument om voortgang te bereiken op deze gevoelige onderwerpen. Nederland heeft aangegeven tevreden te zijn met het robuuste duurzaamheids hoofdstuk en ziet nu graag alle EU-inspanningen gericht op volledige implementatie.

Een enkele lidstaat trok de haalbaarheid van de datum van ondertekening van het handelsakkoord in twijfel, terwijl andere lidstaten het ambitieuze tijdspad juist steunden en benadrukten dat spoedige ondertekening de beste kansen biedt om voortgang op arbeidsregelgeving te bereiken.

Drie lidstaten hanteerden een politiek voorbehoud ten aanzien van ondertekening van het investeringsakkoord. **Het Voorzitterschap** concludeerde dat ondertekening eind juni nog altijd haalbaar lijkt.

Overig

Stand van zaken lopende onderhandelingen / Mercosur

Tijdens de lunch stelde de Europese Commissie de lidstaten op de hoogte van de onderhandelingen met Mercosur. De Europese Commissie verwacht dat het handelsakkoord spoedig zal worden afgesloten. Tijdens een bijeenkomst op 13 mei 2019 in Buenos Aires is namelijk goede voortgang geboekt. De Commissie benadrukte het economische en politieke belang van een handelsakkoord met Mercosur en liet weten bekend te zijn met de prioriteiten van lidstaten en hier rekening mee te houden.

² Conventie 98 (recht zich te organiseren en collectief te onderhandelen), Conventie 105 (afschaffing gedwongen arbeid) en Conventie 87 (recht zich te organiseren en staken).

Nederland heeft aangegeven dat een handelsakkoord met Mercosur belangrijk is vanwege het strategische belang van deze economische en politieke partner. Ook vroeg Nederland om robuuste duurzaamheidsafspraken die goed gemonitord worden. Deze afspraken moeten de zorgen over mens en milieu helpen wegnemen.

International Procurement Instrument

In de Europese Raad van 21 en 22 maart 2019 is afgesproken dat de discussie over het voorstel voor een *International Procurement Instrument* (IPI) wordt hervat (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1428). De Europese Commissie stelde dat het zaak is uitvoering te geven aan die conclusie middels een snelle aanname van het Commissievoorstel (COM (2016) 34 final). Volgens de Commissie zijn de zorgen van de lidstaten over een stijging van de administratieve lasten bij bedrijven en aanbestedende diensten niet terecht, aangezien deze vooral bij de Europese Commissie zullen terechtkomen. Eén lidstaat sprak expliciet steun uit voor een snelle besluitvorming op basis van het voorstel van de Commissie.

Een grote groep lidstaten, waaronder Nederland, gaf aan weliswaar de discussie over het IPI-voorstel te willen hervatten maar nog altijd substantiële vraagtekens te hebben bij de effectiviteit en ongewenste neveneffecten van het huidige Commissievoorstel. Die vraagtekens zijn tot nu toe niet geadresseerd. Daarnaast gaf een aantal lidstaten aan dat het voorstel een ongewenst protectionistisch signaal zou kunnen geven.

Toezeggingen

Colombiaanse antidumpingmaatregelen

Zoals toegezegd tijdens het AO RBZ handel van 21 mei 2019, heeft Nederland en marge van de Raad het belang van het opheffen van de door Colombia ingestelde antidumpingmaatregelen op Nederlandse bevroren aardappelproducten nogmaals benadrukt en aangedrongen op het zo snel mogelijk overgaan tot WTO-consultaties. Commissaris Malmström heeft toegezegd dit traject op te starten en dit wordt momenteel door de juristen voorbereid.

Vrijwaringsmaatregelen op staal

Tevens heeft Nederland, zoals toegezegd tijdens het AO RBZ handel van 21 mei 2019, en marge van de Raad de Commissie nogmaals aangesproken op de acute problemen die Nederlandse verwerkers van staal ervaren doordat de quota in staalcategorieën walsdraad en damwanden te kort schieten. Nederland heeft Commissaris Malmström gevraagd hiermee rekening te houden bij het onlangs gestarte onderzoek naar de maatregelen. Tevens heeft Nederland gewezen op de uitnodiging voor een bezoek aan een Nederlands bedrijf om de situatie met betrekking tot walsdraad ter plekke te bestuderen. De Commissie beziet of zij op de uitnodiging kan in gaan.

Modeltekst investeringsakkoorden

Nederland heeft de Europese Commissie om autorisatie verzocht om op basis van de nieuwe modeltekst een investeringsakkoord te (her)onderhandelen met Argentinië, Ecuador, Tanzania, Burkina Faso, Oeganda, Nigeria, Turkije, Irak, Qatar en de Verenigde Arabische Emiraten. De Europese Commissie heeft deze autorisatie verleend op 21 mei 2019. Zoals toegezegd tijdens het AO RBZ handel, is de geautoriseerde modeltekst als bijlage toegevoegd aan dit verslag³.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl